// MITTEILUNGEN

DER K. u. K. WARENVERKEHRSZENTRALE
FÜR DAS ÖSTERREICHISCH-UNGARISCHE OKKUPATIONSGEBIET.

// WIADOMOŚCI

C. i K. ZARZĄDU OBROTU TOWAROWEGO
DLA AUSTRYACKO-WĘGIERSKIEGO OBSZARU OKUPACYJNEGO.

Telegramme: Warenverkehrszentrale Krakau. Fernsprechnummer: 3582

Erscheint zweimal monatlich als Beilage der Amtsblätter im Okkupationsgebiet.
Wychodzi dwa razy miesięcznie jako dodatek do Dzienników urzędowych obszaru okupacyjnego.

Telegramy: Zarząd obrotu towarowego Kraków. Telefon Nr. 3582.

Krakau 15. November 1916 | № 26. | Kraków 15 Listopada 1916

Proklamation, betreffend die Errichtung eines selbständigen Königreiches Polen.

Wien, 4 November.

„An die Bewohner des Generalgouvernements Lublin!

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich und Apostolische König von Ungarn und Seine Majestät der Deutsche Kaiser, getragen von dem festen Vertrauen auf den endgültigen Sieg ihrer Waffen und von dem Wunsche geleitet, die von ihren tapferen Heeren mit schweren Opfern der russischen Herrschaft entrissenen polnischen Gebiete einer glücklichen Zukunft entgegenzuführen, sind dahin übereingekommen, aus diesen Gebieten einen selbständigen Staat mit erblicher Monarchie und konstitutioneller Verfassung zu bilden. Die genauere Bestimmung der Grenzen des Königreiches Polen bleibt vorbehalten. Das neue Königreich wird im Anschluss an die beiden verbündeten Mächte die Bürgschaften finden, deren es zur freien Entfaltung seiner Kräfte bedarf. In einer eigenen Armee sollen die ruhmvollen Ueberlieferungen der polnischen Heere früherer Zeiten und die Erinnerung an die tapferen polnischen Mitstreiter in dem grossen Kriege der Gegenwart fortleben. Ihre Organsation, Ausbildung und Führung wird in gemeinsamem Einvernehmen geregelt werden.

Die verbündeten Monarchen geben sich der zuversichtlichen Hoffnung hin, dass sich die Wünsche nach staatlicher und nationaler Entwicklung des Königreiches Polen nunmehr unter gebotener Rücksichtnahme auf die allgemeinen politischen Verhältnisse Europas und auf die Wohlfahrt und Sicherheit ihrer eigenen Länder und Völker erfüllen werden.

Die grossen westlichen Nachbarmächte des Königreiches Polen aber werden an ihrer Ostgenze einen freien, glücklichen und seines nationalen Lebens frohen Staat mit Freude neuerstehen und aufblühen sehen.

Auf Allerhöchsten Befehl Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich und Apostolischen Königs von Ungarn.

Der Generalgouverneur: gezeichnet Kuk.

Proklamowanie niepodległości Królestwa Polskiego.

Wiedeń, 4 listopada.

„Do mieszkańców generał-gubernii lubelskiej:

Jego cesarska Mość cesarz Austryi i apostolski król Węgier i Jego cesarska Mość cesarz Niemiec, przejęci silną wiarą w ostateczne zwycięstwo ich broni, ożywieni pragnieniem, by obszarom polskim, które ich waleczne wojska wśród ciężkich ofiar wyrwały z pod panowania rosyjskiego, otworzyć szczęśliwą przyszłość, ułożyły się, by z tych obszarów utworzyć samoistne państwo z dziedziczną monarchią i konstytucyjną formą rządu.

Ściślejsze ustalenie granic Królestwa Polskiego pozostaje zastrzezonem.

W przyłączeniu się do obu sprzymierzonych mocarstw nowe królestwo znajdzie rękojmie, których potrzebuje dla swobodnego rozwoju swych sił. W własnej armii żyć mają nadal tradycye wojsk polskich dawnych czasów i pamięć o tych walecznych Polakach, którzy w ostatniej wojnie brali udział. Organizacya, wyszkolenie i kierownictwo tej armii uregulowane będą we wspólnem porozumieniu.

Sprzymierzeni monarchowie żywią niezłomną nadzieję, że życzenia co do państwowego i narodowego rozwoju Królestwa Polskiego odtąd spełnią się przy wskazanem uwzględnieniu ogólno-politycznych stosunków Europy, jakoteż przy uwzględnieniu pomyślności i bezpieczeństwa ich własnych krajów i ludów.

Wielkie zaś mocarstwa, które od zachodu z Królestwem Polskiem sąsiadują, z radością patrzeć będą, jak na ich garnicy wschodniej powstaje i rozkwita nowe państwo, wolne, szczęśliwe i cieszące się ze swego życia narodowego.

Z Najwyższego rozkazu Jego cesarskiej Mości cesarza Austryi i apostolskiego króla Węgier.

Generał gubernator: podp. *Kuk*".

Postwesen

Postpakete mit ausfuhrverbotenen Waren nach Polen. Ueber Einschreiten der k. u. k. Warenverkehrszentrale Krakau hat das k. k. Handelsministerium noch eine weitere Erleichterung für den Postpaketverkehr aus Oesterreich nach Polen zugestanden. (Siehe auch Verordnung des k. k. Handelsministeriums in Nr. 22 der „Mitteilungen“.)

Für alle gleichzeitig von demselben Absender an denselben Empfänger versendeten Postpakete kann ein einziges Ausfuhrzertifikat unter der Bedingung beigegeben werden, dass die aufgegebene Warenmenge die nach dem Ausfuhrzertifikate zugelassene Menge nicht übersteigt (Verordnung des k. k. Handelsministeriums vom 23. Oktober 1916, Post- und Telegraphenverordnungsblatt Nr. 93).

Briefpostverkehr nach dem Auslande. Das Armeeoberkommando hat mit Verordnung vom 8. Oktober 1916, Tel. Nr. 44632 den Postverkehr des k. u. k. Okkupationsgebietes nach Luxemburg unter den ähnlichen Bedingungen, welchen der Postverkehr mit den Niederlanden und Schweden unterliegt (siehe Nr. 20 der „Mitteilungen“) zugelassen. Die Korrespondenzen dürfen keine Mitteilungen militärischer Natur enthalten und dürfen nur in der deutschen, polnischen oder französischen Sprache abgefasst sein, wobei die Anwendung einer anderen Schrift als der deutschen oder lateinishen unstatthaft ist.

Sprawy pocztowe.

Pakiety pocztowe do Polski, zawierające towary podlegające zakazowi wywozu. C. k. Ministerstwo handlu zezwoliło na skutek intewencyi c. i k. Zarządu obrotu towarowego w Krakowie na dalsze udogodnienia w ruchu pakietów pocztowych z Austryi do Polski. (Patrz także rozporządzenie Ministerstwa handlu w nrze 22 „Wiadomości“).

Dla wszystkich równocześnie przez tegosamego nadawcę do tegosamego odbiorcy równocześnie wysyłanych pakietów pocztowych wystarczy jeden certyfikat wywozowy, pod tym jednak warunkiem, że ilość wysyłanych towarów nie przekracza ilości zapodanej na certyfikacie wywozowym. (Rozporządzenie c. k. Ministerstwa handlu z 23. października 1916, Dz. rozp. dla poczt i telegrafów Nr. 93).

Pocztowy ruch listowy za granicę. Naczelna komenda armii zezwoliła rozporządzeniem z dnia 8. października 1916, nr. telegramu 44632 na obrót pocztowy pomiędzy c. i k. obszarami zajętymi Polski a Luksemburgiem pod podobnymi warunkami jak te, którym podlega ruch pocztowy z Holandyą i Szwecyą. (Patrz „Wiadomości“ Nr. 20). Korespondencya nie może zawierać żadnych wiadomości natury wojskowej, a może być ujętą tylko w języku niemieckim, polskim lub francuskim, przyczem jest niedozwolonem używanie innego pisma jak niemieckiego lub łacińskiego.

Ortsverzeichnis für das österr.-ung. Okkupationsgebiet in Polen. Die k. u. k. Etappenpost- und Telegraphendirektion in Lublin hat eine verdienstvolle Arbeit unternommen, indem sie ein Ortsverzeichnis, welches alle im k. u. k. Okkupationsgebiete befindlichen Orte mit Angabe der zuständigen Gemeinde, des zuständigen Postamtes und Kreises verfasste. Dem Ortsverzeichnis ist ein Verzeichnis aller für den Privatverkehr eröffneten Etappenpost- und Telegraphenämter und eine Post-Kurskarte beigegeben.

Das Buch, welches für die Handelswelt in Polen und in der Monarchie von eminenter Bedeutung ist, ist bei der k. k. Staatsdruckerei in Wien zum Preise von K 6.— zu beziehen.

Zustellung von Postsendungen in Lublin. Die gewöhnlichen Zivilbriefsendungen werden seit 1. Oktober 1916 durch die seitens des Etappenpost- und Telegraphenamtes in Lublin angestellten Zivilbesteller zugestellt.

Wykaz miejscowości dla austro-węgierskich obszarów zajętych Polski. C. i k. Dyrekcya etapowych urzędów pocztowych i telegraficznych w Lublinie zasłużyła się wielce przez opracowanie i wydanie wykazu zawierającego spis wszystkich miejscowości w c. i k. obszarach zajętych Polski, z równoczesnem podaniem ich przynależności gminnej, najbliższego urzędu pocztowego oraz obwodu. Do wykazu tego dołączony jest spis wszystkich dla prywatnego ruchu pocztowego otwartych urzędów pocztowych i telegraficznych oraz mapka linii ruchu pocztowego.

Publikacyę tę, niezmiernie ważną dla świata handlowego w c. i k. obszarach zajętych Polski oraz w Monarchii, nabyć można po cenie K 6.— za egzemplarz w c. k. Drukarni państwowej we Wiedniu.

Dostawa przesyłek pocztowych w Lublinie. Zwykłe przesyłki listowe dla osób cywilnych doręczane są począwszy od 1. października b. r. przez posłańców cywilnych, pozostających w służbie etapowego urzędu pocztowego i telegraficznego w Lublinie.

Eisenbahnwesen.

Frachtberechnung für Sendungen von Eichen- und Fichtenrinde. Die Fracht für diese Sendungen auf der k. u. k. Heeresbahn Nord wird zu den Frachtsätzen der allgemeinen Wagenladungsklasse für das wirkliche Gewicht der Sendung, mindestens jedoch für 6000 kg für den Frachtbrief und Wagen berechnet. (Verordnungsblatt des Kommandos der k. u. k. Heeresbahn Nord vom 27. Oktober 1916, XXXVIII. St.)

Einführung eines neuen Artikeltarifes in den direkten Gütertarif mit der k. u. k. Heeresbahn Nord (Verkehr mit Oesterreich). Mit Giltigkeit vom 1. November 1916 bis auf Widerruf, bezw. bis zur Durchführung im Tarifwege, längstens bis 1. Februar 1918, wurde der Tarif Nr. 33 für folgende Arten von Holz:

a) Kloben- und Knüppel- (Prügel-) Holz, Scheitholz, sämtlich bis zu 2.5 m lang,

b) Sägeabfallholz in Bündeln (Bundholz),

c) Wurzelholz (Stockholz, Stubenholz, Stückerholz) in den obangeführten Tarif einbezogen. Bei Anwendung dieses Tarifes muss die Frachtzahlung für mindestens 10.000 Kg für den Frachtbrief und Wagen erfolgen. (Verordnungsblatt des Kommandos der k. u. k. Heeresbahn Nord vom 6. November 1916, XXXVIII. St.).

Abänderung der Stationsnamen auf der Heeresbahn Nord. Die bisherige Stationsbenennung der Hb.-Stat. Chełm wird auf: „Chełm Hauptbahnhof“ abgeändert und für die am östlichen Stationsende erbaute neue Abstellanlage die Bezeichnung: „Chełm Vorbahnhof“ festgesetzt; desgleichen wurde die Stationsbenennung Włodzimierz Wołyński auf: „Włodzimierz Wołyński Hauptbahnhof“ abgeändert.

Kolejnictwo.

Obliczanie należytości przewozowej dla przesyłek kory dębowej i sosnowej. Należytość przewozowa dla tychże przesyłek na liniach c. i k. kolei wojskowej północnej ma być obliczaną podług prawdziwej wagi przesyłki, przynajmniej jednak na 6000 kg. na jeden list przewozowy i wagon a to stosownie do przepisów taryfowych, dotyczących ogólnej klasy całowozowej.

Wprowadzenie nowego artykułu w bezpośrednią taryfę towarową dla c. i k. Kolei wojskowej półn. (Obrót z Austryą). Z ważnością od 1. listopada 1916 aż do odwołania, względnie aż do przeprowadzenia w drodze taryfowej, najdalej do 1. lutego 1918, włączono do taryfy Nr. 33 następujące gatunki drzewa:

a) polana i okrąglaki (szczapy), lupy drzewne, wszystkie aż do długości 2.5 metra,

b) odpadki tartaczne w wiązkach (drzewo na klepki),

c) korzenie (karpina, karcze, wyrzynki).

W wypadkach, w których taryfa ta ma znaleść zastosowanie, musi nastąpić opłata przewozowa najmniej od 10,000 Kg na jeden list przewozowy i wagon. (Dz. rozp. Komendy c. i k. Kolei wojskowej północnej z 6. listopada 1916, część XXXVIII).

Zmiana nazw stacyi kolei wojskowej północnej. Dotychczasowa nazwa stacyi kolei Chełm została zmienioną na: „Chełm, dworzec główny“, a na wschodnim krańcu tej stacyi pobudowane nowe urządzenia oporządcze otrzymały nazwę: „Chełm, stacya poboczna“. Również zmienioną została nazwa stacyi na „Włodzimierz Wołyński, dworzec główny“.

Alle Ansuchen um Ein- und Ausfuhrbewilligungen sind gestempelt (Stempelmarken des M. G. G.) einzureichen.

Wszelkie prośby o pozwolenie wywozu i przywozu muszą być zaopatrzone w znaczki stemplowe Wojsk. Gen. Gubern.

Neueste Entscheidungen des k. k. Finanzministeriums, als delegierter Zollbehörde III. Instanz für das k. u. k. Okkupationsgebiet in Polen.

9. Bei der Einfuhr in die unter k. u. k. Militärverwaltung stehenden Gebiete Polens sind Krägen, bei welchen sich der Grundstoff als Baumwollbatist erweist, als Wäsche aus baumwollenen Feingeweben nach T. Nr. 94—90 d II. zu 200 K zuzüglich 50% zu vezrollen. (F. M. Nr. 69272 vom 23. Oktober 1916).

10. Bei der Einfuhr in das unter k. u. k. Militärverwaltung stehende Gebiet Polens sind Explosionsmotore für landwirtschaftliche Zwecke, Dreschmaschinen, Göpel, Reinigungsmaschinen und Windfegen, Häckselmaschinen und Grünfutterschneidemaschinen, Schrotmühlen, Haferquetschen, Rübenschneidemaschinen, Maisrebler und alle sonstigen landwirtschaftlichen Maschinen, die sich nicht mit Rücksicht auf ihre Beschaf-

Najnowsze rozstrzygnięcia c. k. Ministerstwa skarbu, jako delegowanego urzędu celnego III. instancyi dla c. i k. obszaru zajętego w Polsce.

Przy wprowadzaniu do obszarów stojących pod c. i k. Zarządem wojskowym Królestwa Polskiego podlegają kołnierze jakości odpowiadającej przedłożonym wzorom, sporządzane z bawełnianego batystu, jako bielizna z bawełnianych tkanin delikatnych, cłu według taryfy Nr. 94/90 d II. po 200 kor. z dodatkiem 50% (Min. Sk. Nr. 69272 z 23. października 1916).

Przy wprowadzaniu do obszarów stojących pod c. i k. Zarządem wojskowym Królestwa Polskiego, eksplodujące motory dla celów rolniczych, młocarnie, wmdy, młynki do czyszczenia i wiatraki, sieczkarnie i maszyny do rżnięcia trawy, maszyny służące do wyrabiania kaszy, do wygniatania owsa, do siekania buraków, kukurudzy i wszystkie inne maszyny rolnicze, które nie

fenheit (Bauart etc.) als Geräte der T. Nr. 75 C qualifizieren, zollfrei zu behandeln.

Ebenso sind Maschinenersatzteile, insoweit dieselben als solche erkennbar sind, und eine andere Verwendung als zur Zusammensetzung von Maschinen nicht zulassen, oder im Tarife nicht anderweitig genannt sind (wie z. B. Messer und andere Schneidewaren etc.) zollfrei zu belassen (F. M. Nr. 71840 vom 14 Oktober 1916).

11. Dem Rekurse gegen die Vorschreibung des nach T. Nr. 44 sich ergebenden Nachtragszolles für die bei der Einfuhr in die unter k. u. k. Militärverwaltung stehenden Gebiete Polens als Dachziegel nach T. Nr. 51 zu 9.25 K anstatt als Asbestwaren nach T. Nr. 44 zu 25.— K per 100 Kg verzollten Asbestzementplatten wird mit Rücksicht auf die Beschaffenheit des vorgelegten, ämtlich identifizierten Musters, welches aus einem erhärteten Gemenge von Asbest und Zement besteht, keine Folge gegeben. (F. M. vom 10. Oktober 1916, Zahl 67191/16.)

12. Stickereien sind im gegebenen Falle, mit Rücksicht auf die Beschaffenheit der vorgelegten, amtlich entnommenen Muster, welche sich als mit Kunstseide bestickte baumwollene Tülle erweisen, wie bestickte Baumwollwaren nach T. Nr. 90 d II zu 200 K per 100 Kg zu behandeln. (F. M. vom 17. Oktober 1916, Zahl 66434.)

podpadają ze względu na ich istotę jako narzędzia taryfie Nr. 75 C, są wogóle wolne od cła.

Podobnie nie podlegają cłu części maszyn, o ile jako takie mogą być rozpoznane i nie nadają się do żadnego innego użytku, lub też o ile nie są pod inną nazwą wciągnięte do taryfy (n. p. noże i inne narzędzia tnące i t. d. (Min. Sk. Nr. 71840 z 14. października 1916).

Rekurs wniesiony przeciwko przepisanemu uiszczeniu dodatkowego cła wedle T. Nr. 44 od płyt cementowo-asbestowych, oclonych przy wprowadzeniu ich w obszary Polski stojące pod c. i k. Zarządem wojskowym, jako dachówki po 9 K 25 h według T. Nr. 51, zamiast jako wyroby z asbestu po 25 K za 100 kg., wedle T. Nr 44, nie może być uwzględnionym po zbadaniu właściwości przedłożonego a urzędownie uwierzytelnionego wzoru, który został sporządzony ze stwardniałej mieszaniny asbestu i cementu. (M. S. z 10. października 1916. Nr. 67191/16).

W danym wypadku oclić należy hafty wedle taryfy Nr. 90 d. II., jako przetykane wyroby bawełniane w wysokości 200 Kor. za 100 kg., o ile na podstawie przedłożonych a urzędownie powziętych wzorów przedstawiają się jako tiul bawełniany, przetykany sztucznym jedwabiem. (M. S. z 17. października 1916, Nr. 66434).

Wirtschaftliche Mitteilungen aus dem k. u. k. Okkupationsgebiete in Polen.

Gerichtliche Kundmachungen. Die zweite Reihe gerichtlicher Kundmachungen, betreffend Verlassenschaften, Kuratellen, Hypothekarwesen im k. u. k. Okkupationsgebiete in Polen, ist bereits als Beiblatt zum Verordnungsblatt des k. u. k. Militärgeneralgouvernements Nr. 13, vom 27. Oktober 1916 erschienen.

Inbetriebsetzung der Eisenhüttenwerke in Dąbrowa. Dem „Berliner Tagblatt“ zufolge sollen die Eisenhüttenwerke in Dąbrowa ihren Betrieb wieder aufnehmen. Die jährliche Produktion dieser Werke betrug im Jahre 1913 4.2 Millionen q Roheisen, 6 Millionen q Halbfabrikate und 4.7 Millionen q Stahl.

Wirtschaftliches Leben in Lublin. Alle Fabriken in Lublin wurden bereits in Betrieb gesetzt und arbeiten hauptsächlich für Militärzwecke. Eine Ausnahme macht nur die Wagenfabrik der Firma Hess, welche nur

Wiadomości gospodarcze z c. i k. obszarów zajętych Polski.

Obwieszczenia sądowe. Drugi dział sądowych obwieszczeń, dotyczących spadków, kuratel i spraw hipotecznych na c. i k. obszarach zajętych Polski, pojawił się niebawem w dodatku do Dziennika rozporządzeń c. i k. Wojskowego Jeneralnego Gubernatorstwa Nr. 13 z 27. października 1916.

Puszczenie w ruch hut żelaznych w Dąbrowej. Wedle „Berliner Tagblatt'u“ mają być w ruch puszczone ponownie huty żelazne w Dąbrowej. Roczna produkcya tychże wynosiła w r. 1913 4.2 milionów q żelaza surowego, 6 milionów q półfabrykatów i 4.7 milionów q stali.

Życie gospodarcze w Lublinie. Wszystkie fabryki w Lublinie zostały niebawem w ruch puszczone i pracują przedewszystkiem dla celów wojskowych. Wyjątek stanowi fabryka wozów firmy Hess, puściwszy w ruch

die Abteilung für Reparaturen eröffnete. Neben den schon vor dem Kriege vorhandenen Industrien sind unter dem Einfluss des Krieges neue Industrieunternehmungen entstanden, wie z. B. Kartoffeltrocknungsanlagen, Sauerkraut- und Oelfabriken, welche eine grössere Anzahl von Arbeitern beschäftigen. Die Löhne schwanken zwischen 10 und 15 Kronen, je nach der Fähigkeit des Arbeiters. („Czas“ vom 26. Oktober 1916).

Der Industrieklub in Kielce hat seine Tätigkeit am 5. d. M. wieder aufgenommen.

Musterausstellung in Pińczów. Das k. u. k. Kreiskommando in Pińczów beabsichtigt eine Musterausstellung von Waren und Erzeugnissen der Monarchie zu veranstalten.

Wirtschaftliches aus Miechów und Umgebung. Das Gewerbe und die Industrie in Miechów haben unter den Kriegserreignissen sehr viel gelitten. Das wichtigste Industrieunternehmen in Miechów, die elektrische Mühle Marymont, befindet sich bereits dank seiner Kapitalskraft in gutem Zustande, dagegen ist die Tätigkeit der kleinen Wassermühlen durch verschiedene Verkehrsbeschränkungen sehr behindert.

Die Werkstätte für landwirtschaftliche Maschinen genügt kaum für die Bedürfnisse der Landwirte.

Die Miechower Kachelfabrik in Janów hat durch die Vernichtung ihm Lagerbestände sehr gelitten und soll ihre Tätigkeit erst im Frühjahr wieder aufnehmen.

Die Steinmetzerei der Firma Kisiel vergrössert sich von Tag zu Tag und findet genügenden Absatz für ihre Produkte.

Die Ziegeleien der nächsten Umgebung leiden unter der allgemeinen Stagnierung jeder Bautätigkeit und ar-

jedynie oddział naprawczy. Pomijając przedsiębiostwa powstałe jeszcze przed wojną, założone zostały na skutek wojny jeszcze nowe warsztaty przemysłowe n. p. suszarnie kartofli, fabryki kwaśnej kapusty i farb. Wynagrodzenia wynoszą dziennie 10—15 koron, zależnie od wydatności robotnika. („Czas“ z 26-go października 1916).

Klub przemysłowców w Kielcach rozpoczął swą działalność z dniem 5 b. m.

Wystawa wzorów w Pinczowie. C. i k. Komenda obwodowa w Pińczowie zamyśla urządzić wystawę wzorów towarów i wytworów Monarchii.

Wiadomości gospodarcze z Miechowa i okolicy. Rzemiosło i przemysł ucierpiały wielce z powodu wydarzeń wojennych, jedynie najważniejsze przedsiębiorstwo przemysłowe w Miechowie t. j. młyn elektryczny Marymont, znajduje się w dobrym stanie dzięki jego sile kapitałowej. Przeciwnie, mniejsze młyny wodne znajdują się w opłakanym stanie z powodu rozmaitych ograniczeń obrotowych. Fabryki zaś maszyn rolniczych zaledwie zaspokoić mogą zapotrzebowania rolników.

Miechowska fabryka kafli w Janowie przez zniszczenie składów znaczne poniosła szkody tak, że dopiero z wiosną rozpocznie swoją działalność.

Kamieniarstwo firmy Kisiel powiększa się z dnia na dzień i znajduje dostateczny popyt na swe produkty.

Cegielnie najbliższej okolicy znajdują się w ogólnym

beiten nur im beschränkten Ausmasse für den Lokalbedarf.

Die Gewerbetreibenden beklagen sich über die Beschäftigungslosigkeit, welche durch die enorme Teuerung des Materiales verursacht wurde. (Gazeta Polska“ vom 4. November 1916.).

zastoju dla braku wszelkiej czynności budowlanej a pracują tylko w granicach miejscowego zapotrzebowania.

Rękodzielnicy narzekają na brak zajęcia, spowodowanego niezwykłem podrożeniem materyałów. („Gazeta Polska“ z 4. listopada 1916).

Wirtschaftliche Mitteilungen aus dem kaiserl. deutschen Okkupationsgebiete in Polen.

Schwefelkies und Schwefelabbrände wurden unter die Güter der Klasse 3 der Gütereinteilung des Tarifes für den Privatgüter- und Privattierverkehr auf den im deutschen Militärbetriebe befindlichen Eisenbahnen des östlichen Kriegsschauplatzes aufgenommen.

Salzmonopol in Warschau. Zwecks Vergrösserung der städtischen Einnahmen wurde die Einführung des Salzmonopoles in Anregung gebracht. Die Warschauer Stadtverwaltung hat der Mitteilung des „Ostens“ zufolge die Bewilligung hiezu erhalten.

Wiadomości gospodarcze z niemieckich obszarów zajętych Polski.

Dwusiarczek żelaza i zgorzyny siarczane zostały podciągnięte do klasy 3 działu towarowego taryfy dla obrotu dóbr i zwierząt prywatnych na kolejach, będących pod niemieckim zarządem wojskowym wschodniej widowni wojennej.

Monopol soli w Warszawie. Celem powiększenia dochodów miasta ma być wprowadzonym monopol soli. Warszawski zarząd miejski w myśl doniesienia „Osten“ otrzymał w tym celu zezwolenie.

Eröffnung einer Forstschule in Warschau. Die Forstabteilung der Landwirtschaftlichen Zentralgesellschaft hat bereits in Warschau eine Forstschule mit zweijährigem Kurs gegründet. Die Schule bezweckt Berufsförster auszubilden.

Ausgabe von Rubel-Bons in Łódź. Die Finanzabteilung der Lodzer Kaufmannschaft und des Lodzer Börsenkomitees hat, wie die „Deutsche Lodzer Zeitung“ berichtet, seit Kriegsbeginn ingesamt für etwa zwölf Millionen Rubel Bons, hauptsächlich in 5 Rubel-Bons, herausgegeben. Von jetzt ab werden keine Bons mehr gedruckt werden.

Darlehenskasse des Städteverbandes. Das von einer Kommission unter dem Vorsitz des Stadtrates Suligowski ausgearbeitete Projekt einer Darlehenskasse des Städteverbandes wird in der nächsten Zeit dem Warschauer Magistrate zur Entscheidung vorgelegt. Das Gründungskapital beträgt 500.000 Kr. Die Städte Warschau, Lodź, Czenstochau und Sosnowiec haben die Garantie für die zu errichtende Darlehenskasse übernommen.

Otwarcie szkoły leśnictwa w Warszawie. Oddział leśny Rolniczego Towarzystwa centralnego założył niebawem w Warszawie szkołę leśnictwa z kursem dwuletnim.

Wydawanie bonów rublowych w Łodzi. Oddział skarbowy kupiectwa Łódzkiego i komitetu giełdowego, jak podaje „Deutsche Lodzer Zeitung“ puścił w obieg od wybuchu wojny bonów rublowych i to przeważnie 5 rublowych za blisko 12 milionów. Odtąd bony te drukowane więcej nie będą.

Kasa pożyczkowa Związku miast. Projekt kasy pożyczkowej Związku miast, opracowany przez komisyę pod przewodnictwem radcy miejskiego Suligowskiego, przedłożony zostanie w najbliższym czasie do rozstrzygnięcia magistratowi Warszawskiemu. Kapitał zakładowy wynosi 500.000 rubli, zaś miasta: Warszawa, Łódź, Częstochowa i Sosnowice objęły gwarancyę za utworzyć się mającą kasę pożyczkową.

Die Entwicklung der Glasindustrie in Polen.

Die Glasindustrie bildet einen nicht unbedeutenden Zweig der industriellen Entwicklung Polens. Die Zahl der Glashütten wird mit 64 angegeben, jene der Oefen wird noch grösser sein, da einzelne Werke wie die Zombkowicer 4 Oefen besitzen.

Hauptsitz der Glasindustrie ist das Gouvernement Petrikau. Die Werke bevorzugen diese Gegend wegen der günstigen Lage zu den Kohlengebieten. Ausserdem ermöglicht es die Nähe der deutschen Grenze, den für die Herstellung besonders wichtigen Quarz aus den ausgedehnten schlesischen Lagern im gestossenen Zustande billig nach Polen einzuführen und hier zu Tafelglas zu verarbeiten. Die russischen Glashütten, die ihren Sitz in den Zentralgouvernements Russlands haben, bemühten sich in den letzten Jahren, eine Zollerhöhung für diesen Quarz zu erreichen, um damit ihrer polnischen Konkurrenz den billigen Bezug dieses Rohproduktes zu verteuern und ihr so die Bearbeitung des russischen Marktes mit ihren Erzeugnissen zu erschweren. Pottasche und andere Rohprodukte wurden hauptsächlich aus dem Gouvernement Samara geliefert.

Rozwój przemysłu szklarskiego w Polsce.

Przemysł szklarski stanowi jedną z najważniejszych gałęzi przemysłowego rozwoju Polski. Istnieje 64 hut szklanych, jednak ilość pieców jest większą, skoro n. p. Ząbkowicka huta posiada aż 4 piece.

Gubernia Piotrkowska jest głównem środowiskiem przemysłu szklarskiego, a okoliczność tę wytłómaczyć można korzystnem położeniem ze względu na niewielką przestrzeń, dzielącą ją od zagłębia węglowego, oraz ze względu na bliskość niemieckiej granicy, która umożliwiała tańszy przewóz kwarcu z rozgałęzionych pokładów śląskich celem dalszego na miejscu przerobienia w szkło. Rosyjskie huty szklane, znajdują się w dalekich guberniach właściwej Rosyi, starały się w ostatnich latach o podwyższenie cła na kwarzec i w ten sposób zaszkodzić konkurencyi polskiego przemysłu w sprowadzaniu taniego surowca i umożliwić zagarnięcie rynków zbytu na targach rosyjskich. Potasz i inne surowce dostarczala głównie gubernia Samara.

Towarzystwo akcyjne hut szklanych ząbkowickich jest filią firmy Schreiber w Lipsku. Głównymi wytworami są herbaciarki i szkiełka do lamp. Towarz. akcyjn.

Die Zombkowicer Glashütten Act.-Ges. eine Zweigniederlassung der firma Schweiber in Leipzig, stellen gepresstes Glas her. Teegläser, Lampenzylinder bilden ihre Hauptartikel. Die Act.-Ges. Reich u. Co. in Zawiercie, eine Zweigniederlassung österreichischer Glashütten, erzeugt in 2 Oefen Tafelglas, geschliffenes Glas, Tischgeräte, Luxusgläser und Glaszylinder. Ihre Erzeugnisse gelten in ganz Russland als die besten ihrer Art; die Firma hat darin erfolgreich den Wettbewerb mit der französischen Firma Baccarat auf dem russischen Markte aufgenommen. Grössere Glashütten, die Scheiben erzeugen, befinden sich noch in Petrikau selbst, ferner in Tschenstochau, diese bieten in Tafelglas den Zawiercer Erzeugnissen Konkurrenz. Die Erzeugung von sogenanntem Krystallglas in Polen wird für 1912 auf 700.000 Pud im Werte von 3,39 Mill. Rubel bewertet. Aus Russland wurden 1911 436.000 Pud Tafelglas im Werte von 1,678 Milionen Rubel Wert eingeführt. 70% der gesamten Produktion der polnischen Glashütten wurde nach Russland ausgeführt.

Fortsetzung folgt.

firmy Reich i Ska, filia austryackich hut szklanych w Zawierciu, wyrabia w 2 piecach głównie szkło tabliczkowe, szlifowane, naczynia stołowe, szklanki zbytkowne i cylindry szklane. Wytwory te należą do najlepszych w całej Rosyi i skutecznie firma ta przeprowadziła konkurencyę na targach rosyjskich z francuskiem przedsiębiorstwem Baccarat'a. Większe huty szklane znajdują się następnie w Piotrkowie i Częstochowej, zajmujące się głównie wyrobem szyb a konkurujące z hutami w Zawierciu. W r. 1912 wytworzono na ziemiach polskich krystalicznego szkła w ilości 70.000 pudów o wartości 3,390.000 rubli, podczas gdy z Rosyi sprowadzono w r. 1911 — 430.000 pudów szkła tabliczkowego wartości 1.678 milionów rubli. Ogółem 70% całej produkcyi polskich hut szklanych przypada na export do Rosyi.

C. d. n.

Ausländische Ausfuhrbewilligungen.

BULGARIEN: Leimleder, Hörner, Hufe, sowie entfettete und entleimte Knochen; trockene Lammdärme („Bulg. Staatszeit.“ vom 15. September 1916); Seidenkokons, Luxusteppiche („Bulg. Staatzeit.“ vom 7 Oktober 1916); kinematographische Films (Bericht des kais. deutschen Kons. in Sofia vom 10. Oktober 1916): Luxusfellen von Wild („Deutsch. Reichsanz.“ Nr. 251 vom 24. Oktober 1916).

DEUTSCHLAND: Uhrmacherwerkzeuge (Der Sendung muss eine Bescheinigung der zuständigen Handelskammer beigefügt werden, dass es sich ausschliesslich um Werkzeuge für Uhrmacherzwecke handelt., z. B. Abziehplatten, Ambösschen, Ankerplättchenabheber, Bohrmaschinchen, Eingreifszirkel, Fassungsmaschinchen, Federwinder, Fräsmaschinchen, Gehäuseausbeulmaschinchen, Mitnehmer, Nietbänkchen, Nietkloben, Punktiermaschinen, Punzen, Räderstreckmaschinchen, Ringe zum Zusammensetzen, Rundlaufzirkel, Schraubenhalter, Schraubenpoliermaschinchen, Spiralbearbeitungsmaschin-

Zagraniczne zezwolenia wywozowe.

BUŁGARYA: Obrzynki skórzane na klej, rogi, łany, oraz kości odtłuszczone i pozbawione kleju; suche jelita jagnięce (Bułg. gaz. państw. z 15. września 1916); kokony jedwabne, dywany zbytkowne (Bułg. gaz. z 7. października 1916); filmy kinematograficzne (Sprawozd. ces. niem. kons. w Zofii z 10. października 1916); skórki zbytkowne z dziczyzny („Deutsch. Reichsanz.“ Nr. 251 z 24. października 1916).

NIEMCY: Narzędzia zegarmistrzowskie (Do przesyłki dołączonem być musi poświadczenie odnośnej Izby handlowej, że narzędzia przeznaczone są wyłącznie do celów zegarmistrzowskich) n. p. płyty do ostrzenia brzytew, kowadełka, płytki kotwiczne (dźwignie), wiertarki, pęsetki, narzędzia do obrabiania, ściągacze sprężyny, pilarki, narzędzia do wypuklania opraw, chwytniki, wsporki nitowe, widełki nitowe, narzędzia do punktowania, tłoczki, narzędzia do ścieńczania kółek, obrączki do zestawiania, cyrkle okrężne, śrubowniki, narzędzia do polerowania śrub, narzędzia dla obrabiania

chen, Stiftenklöbchen, Streckmaschinen, Uhrmacherlupen, Uhrmacherzangen aller Art, Uhröffner, Unruhwagen, Wälzfräsen, Wälzmaschinchen, Zapfenabrunder, Zeigerhalter; — ohne spezielle Bewilligung z. B. Kunstguss und anderer feiner Guss, nicht schmiedbar, der Nr. 781, Sattler- und Schuhmacherahlen, Modistinnen-Zucker-, Oesenzangen usw., Hack-, Küchen-, Gartenmesser, sowie sonstige grobe Messer, grobe Papiermesser, ausser Maschinenmessern, grobe Scheren, Schnitzer der Nr. 815 c, Geräte für den hauswirtschaftlichen oder gewerblichen Gebrauch der Nr. 816 d, Hacken-, Kisten- und Sarggriffe, Splinte und Krampen, Heftel und Oesen; Haus- und Küchengeräte, auch Küchengeschirr, aus Eisenblech, auch Teile davon, bearbeitet (emailiert); Schlitt- und Rollschuhe; Bau- und Möbelgeschläge und sonstige Waren der Nr. 832; Schlösser, nicht zu Handfeuerwaffen und Schlüssel der Nr. 833 in Einzelsendungen bis zu 3 Kg Gewicht; feine Messer und feine Scheren, andere feine Schneidwaren, feine Gabeln der Nr. 836 a, b; Perlen, Rosenkränze, Korkzieher, Fingerhüte, Nussknacker, Löffel, Glocken

spiralnego, trzymadełka trzonkowe, wyciągarki, soczewki, obcęgi wszelkiego rodzaju, otwieracze, ważki sprężynowe, pilniki, narzędzia do toczenia, wyokrąglak czopowy, wskaźniki; — bez specyalnego zezwolenia n. p. odlewy artystyczne i inne lepszego rodzaju odlewy, nie kute, Nr. 781; szydła siodlarskie i szewskie, obcęgi dla modystek, na cukier, uszkowe, i t. d., siekierki, noże kuchenne i ogrodowe, jak i inne mniej wartościowe noże, noże do papieru z wyjątkiem noży maszynowych, małowartośiowe nożyce, ścinacze Nr. 815 c; sprzęty dla użytku domowo-gospodarczego lub przemysłowego Nr. 816 d; rękojeści dla siekier, skrzyń i trumien, kołki i skoble, sponki i uszka; sprzęty domowe i kuchenne, także naczynie kuchenne, z blachy żelaznej, albo części tychże, obrobione (emaliowane); łyżwy i wrotki; okucia budowlane i meblowe i inne towary Nr. 832; zamki, nie dla broni ręcznej, klucze Nr. 833 w pojedynczych przesyłkach do 3 kg. ciężaru; lepszego gatunku noże i nożyce, oraz inne towary do cięcia, lepszego gatunku widelce Nr. 836 a, b; perły, wieńce z róż, korkociągi, naparstki, dziadki, łyżki, dzwony z Nr. 836 d; artystyczne

aus Nr. 836 d; Kunstschmiedearbeiten der Nr. 837; Schirmgestelle und Bestandteile von solchen der Nr. 838; Schreibfedern (einschliesslich der noch nicht völlig fertig gearbeiteten), auch mit vergoldeten Spitzen, der Nr. 840; Nähnadeln, auch mit vergoldeten Oehren, der Nr. 841 a, und andere; Beschläge und Verschlüsse zu Etuis und Kartonnagen; Brillen- und Klemmergestelle; Bureaubedarfsgegenstände aus Eisen, wie Aktenhefter, Papierlocher, Papierlöscher, gepresste Tintenfässer und ähnliche; Grabkränze; Hilfswerkzeuge für Nähmaschinen; Hosenhalter; Klammern für Kartonnagen, aus Eisenblech und Bandeisen; Laubsägegarnituren; Schilder (Namens-, und ähnliche Schilder); Taschen- und Koferbügel; Handpflegegeräte; Wetzstähle; Zigaretten- und Zigarrenetuis. (Gem. Tar. u. Verk. Anz.“ vom 7. November 1916).

DÄNEMARK: Weisskohl (Die Ausfuhr findet durch die „Allgemeine dänische Gärtnervereinigung“ statt.) (Berlingske Tidende).

NIEDERLANDE: Hülsenfrüchte der Ernte 1915. (Der Ausführer muss sich jedoch vor dem 25. Oktober 1916 der Hülsenfrüchtenvereinigung gegenüber verpflichten. Für je 100 Kg auszuführende Hülsenfrüchte dem Staate 150 Kg braune Bohnen und 150 Kg grüne Erbsen der Ernte 1916 zur Verfügung zu stellen, wovon die Hälfte bis zum 1. Jänner 1917 und die andere Hälfte bis zum 31. März 1917 zu liefern ist. Geschieht die Lieferung vor dem 15. Oktober 1916, so werden 10%, geschieht sie vor dem 1. Dezember 1916, so werden 5% abgezogen. Umgekehrt erhöht sich bei Lieferung nach dem 15. Jänner 1917 die Menge um 5%. („Deutsch. Reichsanzeiger“ Nr. 255 vom 28. Oktober 1916.)

SCHWEDEN: Agar-Agar (Bkmg vom 23. September 1916).

Ausfuhr- und Durchfuhrverbote.

DEUTSCHLAND: Milchkonserven und alle Fische mit Ausnahme von frischen (lebenden und nicht lebenden) Fischen und Zubereitungen von Fischen. Die Durchfuhr von Milchkonserven und von Fischen durch Deutschland kann jedoch für vor der Erlassung der Durchfuhrverbote gekaufte Mengen im Wege des Milch-, bezw. Fischvollzugsausschusses Berlin erreicht werden. Interessenten werden aufgefordert, die getätigten Kaufabschlüsse der Oesterreichischen Zentraleinkaufsgesellschaft A. G. in Wien, I. Am Hof Nr. 4, ehestens zur Weiterleitung vorzulegen. (V. B. der Eis. u. Schiff. vom 31. Oktober 1916.)

wyroby kute Nr. 837; szkielety parasoli i części tychże z Nr. 838; pióra do pisania (z wyłączeniem jeszcze nie zupełnie obrobionych), także z pozłacanemi ostrzami Nr. 840; igły do szycia, także z pozłacanemi uszkami z Nr. 841 a i inne; okucia i zamki do puzderek i opraw kartonowych; oprawy do okularów i kleszczy; przedmioty biurowe z żelaza, jak spajacze aktów, przyrządy do dziurkowania papieru, bibuła, kałamarze i t. p.; wieńce na groby; pomocnicze przyrządy do maszyn do szycia; szelki; klamry do opraw kartonowych z blachy żelaznej i żelaza taśmowego; przybory do kabłącznic; napisy (imienne i t. d.); rękojeści kieszonkowe i do kufrów; przyrządy do manikiry; stalki; puzderka na papierosy i cygary. („Gem. Tar. u. Verk. Anz.“ vom 7. November 1916).

DANIA: Kalarepa (Wywóz nastąpić może przez duńskie Tow. ogrodnicze). Berlingske Tidende).

NIDERLANDY: Owoce rośliny strączkowej pochodzące ze żniw 1915 r. (Wywożący musi jednak zobowiązać się do dnia 25. października 1916 „związkowi owoców roślin strączkowych“, iż za każde 100 kg. do wywozu przeznaczonych owoców roślin strączkowych dostarczy państwu 150 kg. brunatnego grochu i 150 kg. zielonego grochu okrągłego ze żniw 1916, z czego połowa ma być dostarczoną do dnia 1. stycznia 1917, zaś druga połowa do 31. marca 1917. O ile dostawa nastąpi przed 15. października 1916 wówczas odlicza się od ogólnej ilości 10%, o ile zaś nastąpi przed 1. grudnia 1916 odliczy się 5%. Przeciwnie po 15. stycznia 1917 podwyższoną zostaje ilość dostawy o 5%. („Deutsch. Reichsanz.“ Nr. 255 z 28. października 1916).

SZWECYA: Agar-Agar (klej chiński). (Obwieszcz. z 23. września 1916).

Zakazy wywozu i przewozu.

NIEMCY: Konserwy mleczne i wszelkie ryby z wyjątkiem ryb świeżych (żywych i nieżywych) jakoteż przyprawy rybie. Przewóz przez Niemcy konserw mlecznych i ryb nastąpić może, dla ilości zakupionych jeszcze przed ogłoszeniem zakazu przewozu, za pośrednictwem mlecznego wzgl. rybnego wydziału wykonawczego w Berlinie. Interesenci powinni jednak dokonane umowy kupna dla dalszego załatwienia przedłożyć Austryackiemu centralnemu Towarzystwu zakupów z ogr. odp. w Wiedniu I. Am Hof Nr. 4. (Dz. Rozp. kol. i żegl. z 31. października 1916).

Fahrzeuge, zum Fahren auf Schienengleisen bestimmt, einschliesslich der Einzelteile (Ersatz- und Reserveteile usw.). Ausgenommen von diesem Verbot sind die zur Personen- und Güterbeförderung im Betriebe der öffentlichen Verkehrsanstalten oder im kleinen Grenzverkehr benützten Fahrzeuge und die zu solchen erforderlichen Einzelteile (Ersatz- und Reserveteile usw.). (Bekanntmg. vom 20. Oktober 1916.) — Klaviere aller Art, auch als solche erkennbare Teile davon, Klaviermechaniken und Klaviaturen (Klavierklaviaturen), auch für automatische Klaviere und Klavierhämmer (Nr. 939.940 des statistischen Warenverzeichnisses). (Bkmg. vom 22. Oktober 1916).

DÄNEMARK: Rohe Pferdehäute in jedem Zustande; Haare aus Pferdeshweifen und Pferdemähnen, sowie aus Kuhschweifen; Seegas für die Korbmacherei. (Vdg. des Just. Minist. zu Kopenhagen vom 17. Oktober 1916).

LUXEMBURG: Kunstspeisefette, Margarine, Pflanzenfette (Beschl. der Grossherz. luxemb. Reg. vom 17. Oktober 1916).

NIEDERLANDE: Eisen und Stahl sowie Legierungen davon; ausgenommen sind nur Eisen und Stahlwaren, die zur Verpackung dienen. (Kais. deutsch. Kons. in Amsterdam vom 14. Oktober 1916). Aloxit, Alund, Amarill, Karborund, Korund, sowie alle ähnliche Schleifmittel in jeder Form.

NORWEGEN: Kaffee-Ersatzstoffe. (Proviantierungsdepart. vom 30. September 1916); Zement (Morgenbladet).

SCHWEDEN: Eisenbahn- und Strassenbahnschienen, auch wenn dieselben in solchen Zustande erscheinen, dass sie nicht zum Einschmelzen bestimmt sein können. (Vdg. vom 18. Oktober 1916); Zuckerrüben (Vdg. vom 27. Oktober 1916). Branntwein, Spiritus, Arrak, Rum und Kognak, mit Ausnahme von Fuseböl und Likör. (Warsch. Zeit. vom 3. November 1916).

ENGLAND: Fische, Oel, Fischkonserven, Stärke und Talg nach Norwegen und Tag nach Schweden und Dänemark. („Svenske Dagbladet“ vom 14. Oktober 1916).

Wozidła, przeznaczone do jazdy na szynach, włącznie z ich częściami składowemi (części zastępcze i rezerwowe itd.). Wyłączone od tego zakazu są wozidła i ich części składowe (części zastępcze i rezerwowe itd.) przeznaczone dla przewozu tak osobowego jak i ciężarowego na publicznych dworcach, jakoteż przy mniejszym obrocie granicznym. (Ogłosz. z 20. października 1916). Fortepiany wszelkiego rodzaju, oraz łatwo rozpoznalne części tychże, mechanika fortepianowa i klawiatury (klawiatury fortepianowe), także dla automatycznych fortepianów i młoteczki fortepianowe (Nr. 939, 940 statyst. wykazu towarowego). (Obwieszczenie z 22. października 1916).

DANIA: W każdym stanie surowe skóry końskie, włosie z ogonów i grzyw końskich jak i z ogonów krowich; trawa morska dla wyrobów koszykarskich. (Rozp. min. spraw. w Kopenhadze z 17. października 1916).

LUXEMBURG: Sztuczne tłuszcze stołowe, margaryna, tłuszcze roślinne. (Uchw. W. Ks. Luxemb. Rządu z 17. października 1916).

NIDERLANDY: Żelazo i stal jak i przymieszki tychże, z wyjątkiem żelaza i wyrobów stalowych, służących do opakowania. (Ces. niem. kons. w Amsterdamie z 14. października 1916); aloxyd, almid, szmaragd, karborund, korund, jakoteż i inne tym podobne materyały szlifierskie w każdej formie.

NORWEGIA: Zastępcze artykuły kawy (Depart. prowiant. z 30. września 1916).

SZWECYA: Szyny kolejowe i uliczne, także w stanie takim, iż nie mogą być przeznaczone do przetopienia. (Rozp. z 18. października 1916); buraki cukrowe (Rozp. z 27. października 1916); wódka, spirytus, arak, rum i koniak, z wyjątkiem niedogonu i likierów. (Gaz. Warsz. z 3. listopada 1916).

ANGLIA: Ryby, oliwa, konserwy rybie, krochmal i łój przeznaczone dla Norwegii i łój dla Szwecyi i Danii („Svenske Dagbladet“ z 14. października 1916).

„Bestimmungen über den Privatpost- und Telegraphenverkehr des österreichisch-ungarischen Okkupationsgebietes in Polen“ (II. Teil des Verkehres mit dem k. u. k. Okkupationsgebiete in Polen) sind bereits im Selbstverlage der k. u. k. Warenverkehrszentrale erschienen und dort zum Preise von 60 Heller zu beziehen.

„Postanowienia dotyczące prywatnego obrotu pocztowego i telegraficznego w austro-węgierskim obszarze zajętym Polski“ (II. Część obrotu z c. i k. obszarem zajętym Polski) pojawiły własnym nakładem c. i k. Zarządu obrotu towarowego i są tamże do nabycia w cenie 6[illegible] za egzemplarz.

Adressen:

K. u. k. Warenverkehrszentrale Krakau, Długa, Telephon 3582. Empfangstunden 9½—12½ vorm. ausgenommen Sonn- und Feiertage.

K. u. k. Auskuftstelle Krakau, Hauptring 19, Telephon 3538.

K. u. k. Auskunftstelle Radom, Lubelska 73. Telephon durch Anruf.

K. u. k. Auskunftstelle Rzeszów, Słowackiego 6, Telephon 103.

K. u. k. Auskunftstelle Lemberg, Akademicka 17. Telephon 442.

Gemeinsame Expositur der k. u. k. Warenverkehrszentralen Wien I. Stubenring 10 (Gebäude der Handels- und Gewerbekammer). Telephon Nr. 12526.

Gemeinsame Expositur der k. u. k. Warenverkehrszentralen Budapest V. Szemere ut. 10 (Gebäude der Handels- und Gewerbekammer). Telephon Nr. 7—62.

Adresy:

C. i k. Zarząd obrotu towarowego Kraków, ul. Długa 1, Telefon 3582. godziny urzędowe od godz. 9½—12½ przedpoł., z wyjątkiem niedziel i świąt.

C. i k. Urząd wywiadowczy Kraków, Rynek główny 19, Telefon Nr. 3538.

C. i k. Urząd wywiadowczy Radom, ul. Lubelska 73. Telefon za zgłoszeniem.

C. i k. Urząd wywiadowczy Rzeszów, ul. Słowackiego 6. Telefon 103.

C. i k. Urząd wywiadowczy Lwów, ul. Akademicka 17. Telefon 442.

Wspólna expozytura c. i k. Zarządów obrotu towarowego Wiedeń 1. Stubenring 10 (Gmach Izby handlowej i przemysłowej). Nr. telefonu 12526.

Wspólna expozytura c. i k. Zarządów obrotu towarowego Budapeszt V. Szemere ut. 10. (Gmach Izby handlowej i przemysłowej). Nr. telefonu 7—62.

ODBITO W DRUKARNI NARODOWEJ W KRAKOWIE.